

## **Toelichting verordening Jeugdhulp Rijssen-Holten 2019**

### **Algemeen**

Deze verordening geeft uitvoering aan de Jeugdwet. Het doel van het jeugdzorgstelsel is: jeugdigen en ouders krijgen waar nodig tijdig bij hun situatie passende hulp, met als beoogd doel ervoor te zorgen de eigen kracht van de jongere en het zorgend en probleemoplossend vermogen van het gezin te versterken.

De Jeugdwet schrijft in de artikelen 2.9, 2.10 en 2.12 voor dat de gemeenteraad per verordening in ieder geval regels opstelt:

- over de door het college te verlenen individuele voorzieningen en algemene (jeugdhulp)voorzieningen;
- met betrekking tot de voorwaarden voor toekenning, de wijze van beoordeling van, en de afwegingsfactoren bij een individuele voorziening;
- over de wijze waarop de toegang tot en de toekenning van een individuele voorziening wordt afgestemd met andere voorzieningen op gebied van zorg, onderwijs, maatschappelijke ondersteuning, werk en inkomen;
- over de wijze waarop de hoogte van een persoonsgebonden budget wordt vastgesteld;
- voor de bestrijding van het ten onrechte ontvangen van een individuele voorziening in natura of persoonsgebonden budget, alsmede van misbruik of oneigenlijke gebruik van de Jeugdwet;
- over de wijze waarop ingezetenen worden betrokken bij de uitvoering van de Jeugdwet, en
- ter waarborging van een goede verhouding tussen de prijs voor de levering en de eisen die worden gesteld aan de kwaliteit van jeugdhulp, kindbeschermingsmaatregelen of jeugdreclassering, waar het college ten aanzien daarvan de uitvoering van de Jeugdwet door derden laat verrichten. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de deskundigheid van de beroepskrachten en de toepasselijke arbeidsvoorwaarden.

Artikel 2.9 van de Jeugdwet biedt verder ruimte om met inachtneming van het bepaalde bij of krachtens de Jeugdwet nadere regels te stellen. Deze verordening maakt hier spaarzaam gebruik van. Om een meer compleet beeld te geven van de rechten en plichten van burgers en de gemeente wordt in deze verordening op diverse plaatsen verwezen naar wettelijke bepalingen. Daarnaast kan op grond van artikel 8.1.1, vierde lid, bij verordening bepaald worden onder welke voorwaarden de persoon aan wie een persoonsgebonden budget wordt verstrekt, de jeugdhulp kan betrekken van een persoon die behoort tot zijn sociale netwerk.

Deze verordening kan niet los worden gezien van het beleidsplan, dat de raad op grond van artikel 2.2 van de Jeugdwet eveneens dient vast te stellen. In dit beleidsplan wordt het door het gemeentebestuur te voeren beleid vastgelegd met betrekking tot preventie en jeugdhulp, de uitvoering van kindbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering.

### **Toeleiding naar de jeugdhulp**

De toeleiding naar de jeugdhulp kan op verschillende manieren plaatsvinden.

#### *Vrij toegankelijk*

In de verordening is onderscheid gemaakt tussen algemene (vrij-toegankelijke) en individuele (niet vrij-toegankelijke) voorzieningen op het gebied van jeugdhulp (zie artikel 2, eerste, respectievelijk tweede lid). Voor een deel van de hulpvragen zal volstaan kunnen worden met een vrij-toegankelijke voorziening. Hier kunnen de jeugdige en zijn ouders gebruik van maken zonder dat zij daarvoor een verwijzing of een besluit van de gemeente nodig hebben. De jeugdige en zijn ouders kunnen zich voor deze vormen van hulp dus rechtstreeks tot de aanbieder wenden.

#### *Toegang jeugdhulp via de gemeente*

Ook kan een hulpvraag van een jeugdige of zijn ouder binnenkomen bij de gemeente. De beslissing door de gemeente welke zorg een jeugdige of zijn ouder precies nodig heeft, komt vervolgens tot stand in overleg met die jeugdige en zijn ouders. In een onderzoek door een door de gemeente ingezette deskundige zal samen met de jeugdige en zijn ouders gekeken worden wat de jeugdige en zijn ouders eventueel zelf of met behulp van hun netwerk kunnen doen aan het probleem. Als aanvullend daarop een voorziening op het gebied van jeugdhulp nodig is, dan zal eerst gekeken

worden of dit een vrij-toegankelijke voorziening is of een niet vrij-toegankelijke voorziening. Is het laatste het geval dan neemt deze deskundige, namens het college, een besluit en verwijst hij de jeugdige door naar de jeugdhulpaanbieder die volgens de deskundige de aangewezen is om de betreffende problematiek aan te pakken.

#### *Toegang via de huisarts, de jeugdarts en de medisch specialist*

De Jeugdwet regelt daarnaast dat de jeugdhulp toegankelijk is na een verwijzing door de huisarts, de jeugdarts en de medisch specialist. Na een dergelijke verwijzing staat echter nog niet vast welke specifieke behandelvorm van jeugdhulp (dus bijvoorbeeld welke therapie) een jeugdige en/of zijn ouder precies nodig heeft. Een jeugdige kan op dat moment terecht bij de jeugdhulpaanbieder die de gemeente heeft ingekocht. In de praktijk zal het de jeugdhulpaanbieder zelf zijn die op basis van zijn professionele autonomie na de verwijzing beoordeelt welke voorziening precies nodig is (de behandelvorm), hoe vaak iemand moet komen (de omvang) en hoe lang (de duur). Bij deze beoordeling dient de jeugdhulpaanbieder zich te houden aan de afspraken die hij daarover met de gemeente heeft gemaakt in het kader van de contract- of subsidierelatie. Deze afspraken zien op hoe de gemeente haar regierol kan waarmaken en op de omvang van het pakket. Deze afspraken zullen verder ook ingaan op hoe de artsen en de gemeentelijke toegang goed van elkaar op de hoogte zijn van de doorverwijzing of behandeling van een kind, zodat de integrale benadering rond het kind en het principe van 1 gezin – 1 regisseur – 1 plan, met name bij multiproblematiek, kan worden geborgd en er geen nieuwe ‘verkokering’ zal plaatsvinden, waarbij professionals niet goed van elkaar weten dat zij bij het gezin betrokken zijn. Daarnaast zal de jeugdhulpaanbieder rekening moeten houden met de regels die de gemeente bij verordening heeft gesteld. Deze verordening regelt welk aanbod van de gemeente alleen via verwijzing of met een besluit van de gemeente toegankelijk is (zie artikel 2). Omdat de gemeente verder geen nadrukkelijke rol speelt bij de toegang via de huisarts, de jeugdarts en de medisch specialist, regelt deze slechts een enkel aspect met betrekking tot het proces (zie artikel 3). Wanneer een cliënt een niet-gecontracteerde zorgaanbieder of een pgb wenst dient de cliënt zich eerst te melden bij de gemeente. Artikel 9 en verder zijn wel van overeenkomstige toepassing.

#### *Toegang via de gecertificeerde instelling, de kinderrechter, het openbaar ministerie en de directeur of de selectiefunctionaris van de justitiële jeugdinrichting*

Een andere ingang tot de jeugdhulp is via de gecertificeerde instelling, de kinderrechter (via een kinderbeschermingsmaatregel of een maatregel tot jeugdreclassering), het openbaar ministerie en de directeur of de selectiefunctionaris van de justitiële jeugdinrichting. De gecertificeerde instelling is verplicht om bij de bepaling van de in te zetten jeugdhulp in het kader van een door de rechter opgelegde kinderbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering te overleggen met de gemeente. Uiteraard kan bij dit overleg een kostenafweging plaatsvinden. De gemeente is op haar beurt vervolgens gehouden de jeugdhulp in te zetten die deze partijen nodig achten ter uitvoering van de kinderbeschermingsmaatregel of de jeugdreclassering. Deze leveringsplicht van de gemeente vloeit voort uit het feit dat uitspraken van rechters te allen tijde moeten worden uitgevoerd om rechtsgelijkheid en rechtszekerheid te kunnen garanderen. Ook hier geldt dat de gecertificeerde instelling in beginsel gebonden is aan de jeugdhulp die de gemeente heeft ingekocht. Als de kinderrechter een ondertoezichtstelling of gezagsbeëindiging uitspreekt, wijst hij gelijktijdig in de beschikking de gecertificeerde instelling aan die de maatregel gaat uitvoeren. Dit kan de rechter juist omdat de raad voor de kinderbescherming in zijn verzoekschrift een concreet advies geeft over welke gecertificeerde instelling de maatregel zou moeten uitvoeren. De raad voor de kinderbescherming neemt een gecertificeerde instelling in zijn verzoekschrift op die na overleg met de gemeente en gezien de concrete omstandigheden van het geval hiervoor het meest geschikt lijkt. De raad voor de kinderbescherming is verplicht om hierover met de gemeente te overleggen. Deze toegang wordt al in de Jeugdwet zelf geregeld en komt niet terug in deze verordening.

#### *Toegang via Veilig Thuis Twente (voorheen: advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling (AMHK))*

Ten slotte vormt ook Veilig Thuis Twente (VTT) een toegang tot onder andere jeugdhulp. Het VTT geeft advies over vermoedens en gevallen van huiselijk geweld en kindermishandeling, onderzoekt indien nodig op basis van een melding of er sprake is van kindermishandeling, motiveert zo nodig ouders tot accepteren van jeugdhulp en legt daartoe contacten met de hulpverlening. Deze toegang wordt al in de Jeugdwet zelf geregeld en komt niet terug in deze verordening.

## **Artikelsgewijs**

## **Artikel 1. Begripsbepalingen**

In artikel 1 worden de begrippen gedefinieerd die cruciaal zijn voor het begrip van de verordening.

Een algemene voorziening is een voorziening die vrij toegankelijk is voor degene die zich hiertoe wendt voor ondersteuning of hulp. Er vindt geen toegangsbeoordeling plaats. Dit betekent dat voorafgaand geen onderzoek wordt gedaan naar de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van de jeugdige of ouder(s).

Voor een algemene voorziening is in beginsel geen verleningsbeschikking nodig (zie ook artikel 2 van deze verordening en de toelichting daarbij). De Jeugdwet spreekt in artikel 2.9 onderdeel a van 'algemene voorziening'. In de memorie van toelichting op de Jeugdwet spreekt de wetgever echter over een 'algemene' of 'vrij toegankelijke voorziening'. Ook de praktijk spreekt vaak over algemene dan wel vrij toegankelijke voorzieningen. Omdat 'algemene voorziening' de meest gangbare term is en bovendien ook binnen de Wmo 2015 wordt gehanteerd, is deze overgenomen in de verordening.

Hoe individuele voorzieningen verkregen kunnen worden, is nader geregeld in artikel 3 en verder.

Dakje: De term "dakje" maakt onderdeel uit van de module Wonen en Verblijf van het Twents inkoopmodel. Het Twents inkoopmodel vormt de basis voor de inkoop van zorg in het kader van de Wmo en Jeugdwet vanaf 1 januari 2019. Bij de inkoop van jeugdhulp wordt onderscheidt gemaakt tussen Dakje 0-A, Dakje 0-B, Dakje 1, Dakje 2 en Dakje 3.

### **Dakje 0-A Pleegzorg**

Pleegzorg is het (tijdelijk) opvoeden en verzorgen van een jeugdige uit een ander gezin. Pleegouders bieden kinderen een thuis, waar ze kunnen rekenen op veiligheid en stabiliteit. Pleegouders zijn vrijwilligers en ontvangen dus geen salaris. De pleegzorgvergoeding die zij ontvangen is bedoeld ter dekking van de kosten voor het kind. We onderscheiden bestandspleegzorg en netwerkpleegzorg. Bij bestandspleegzorg kent het kind de pleegouders niet en in het tweede geval zijn de pleegouders geworven uit het netwerk van de jeugdige en zijn systeem en kent het kind de pleegouders wel.

### **Dakje 0-B Gezinshuizen**

Een gezinshuis is een vorm van kleinschalige jeugdhulp waarin de gezinshuisouder(s) op professionele wijze vorm geven aan de verzorging, opvoeding en begeleiding van een aantal kinderen die geplaatst worden in hun eigen gezin. Ten minste één van de gezinshuisouders is een jeugdhulpprofessional. Deze professional heeft een werk- en denkniveau op het gebied van de pedagogiek of didactiek op minimaal mbo-niveau.

### **Dakje 1**

Dit dakje heeft betrekking op zowel de jeugdhulp als op de Wmo. Er is sprake van betaalde professionele hulp. Het gaat om vervanging van de thuissituatie in een professionele setting. Er is iemand aanwezig op de momenten dat de persoon het nodig heeft en op de momenten dat er wordt gealarmeerd.

### **Dakje 2**

Dit dakje heeft betrekking op zowel de jeugdhulp als op de Wmo. Er is sprake van betaalde professionele hulp. Er is sprake van 24 uur actief toezicht.

### **Dakje 3**

Er is sprake van vervanging van de thuissituatie waarbij de cliënt een gevaar voor zichzelf of voor anderen is. De cliënt vertoont onvoorspelbaar gedrag. Er is sprake van ernstige gedragsproblematiek. De cliënt heeft continu sturing, regulering, behandeling, ondersteuning en toezicht nodig. Er is met name sprake van verbaal agressief gedrag, manipulatief gedrag, ongecontroleerd, ontremd gedrag, reactief gedrag met betrekking tot interactie, zelfverwondend of zelfbeschadigend gedrag, angsten en psychosomatiek. Bijkomende psychiatrische problematiek komt regelmatig voor. Ook ten aanzien van het psychosociaal/cognitief functioneren hebben de cliënten vaak hulp, toezicht of sturing nodig.

Het ondersteuningsplan is het resultaat van het onderzoek dat de gemeente uitvoert naar de hulpvraag van jeugdigen en/of ouders. Het plan beschrijft de bijdragen die zowel de hulpvrager als het sociale netwerk gaat leveren om gezamenlijk een oplossing te bieden voor de hulpvraag. Het ondersteuningsplan geldt als basis voor de zorgaanbieder om een plan van aanpak op te stellen waarin wordt beschreven hoe de gewenste resultaten kunnen worden bereikt (het hoe).

De zorgaanbieder koppelt de wijze waarop de resultaten kunnen worden bereikt terug met een door de gemeente beschikbaar gesteld afsprakenoverzicht. In het geval dat een jeugdige of zijn ouders zelf een persoonlijk plan aanleveren, kan dit worden meegenomen in het onderzoek zoals bedoeld in artikel 5 en 6.

De definitie van 'pgb' is opgenomen omdat de afkorting pgb in het spraakgebruik inmiddels meer is ingeburgerd dan voluit 'persoonsgebonden budget'.

Door het college, kan over specifieke onderwerpen een nadere regels worden gesteld. Het betreft de volgende onderwerpen:

- welke algemene voorzieningen en individuele voorzieningen op basis van artikel 2, het eerste en tweede lid beschikbaar zijn (artikel 2, lid 3);
- de wijze waarop de hoogte van een pgb wordt vastgesteld (artikel 11, lid 4);
- de voorwaarden die aan de hulpverlening worden gesteld indien deze worden geleverd door een persoon uit het netwerk van de jeugdige of zijn ouder (artikel 11, lid 5);
- nadere regels voor de advisering door de Adviesraad Sociaal Domein (artikel 16 lid 3);
- nadere regels, ten aanzien van niet in de verordening benoemde onderwerpen, die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van deze verordening (artikel 17)

Het aantal definities van artikel 1 is beperkt aangezien de wet al een flink aantal definities kent die ook bindend zijn voor deze verordening. Deze wettelijke definities zijn dan ook niet nogmaals opgenomen in de verordening. Het betreft onder meer definities van centrale begrippen als 'jeugdhulp', 'jeugdige' en 'ouder'. In de verordening gebruiken we de begrippen jeugdige en ouder overeenkomstig de Jeugdwet. Indien mogelijk aangeduid algemeen als 'jeugdigen en ouders' en specifiek veelal als 'de jeugdige of zijn ouders'.

Gebruik van 'of' impliceert ook de betekenis 'en'. Met de aanduiding 'de jeugdige of zijn ouders' bedoelen we dus: de jeugdige zelfstandig (van bijvoorbeeld 16 jaar of ouder), de jeugdige met een of beide ouders bij een jeugdige tussen de 12 en de 16 jaar (in de definitie van artikel 1 van de wet: de gezaghebbend ouder, adoptiefouder, stiefouder of een ander die een jeugdige als behorend tot zijn gezin verzorgt en opvoedt, niet zijnde een pleegouder), of de ouders namens de jeugdige bij een jeugdige jonger dan 12 jaar.

In artikel 1.1 van de wet is jeugdhulp als volgt gedefinieerd:

- 1°. *ondersteuning van en hulp en zorg, niet zijnde preventie, aan jeugdigen en hun ouders bij het verminderen, stabiliseren, behandelen en opheffen van of omgaan met de gevolgen van psychische problemen en stoornissen, psychosociale problemen, gedragsproblemen of een verstandelijke beperking van de jeugdige, opvoedingsproblemen van de ouders of adoptiegerelateerde problemen;*
- 2°. *het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van jeugdigen met een somatische, verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking, een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem en die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt, en*
- 3°. *het ondersteunen bij of het overnemen van activiteiten op het gebied van de persoonlijke verzorging gericht op het opheffen van een tekort aan zelfredzaamheid bij jeugdigen met een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking of een somatische of psychiatrische aandoening of beperking, die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt, met dien verstande dat de leeftijdsgrens van achttien jaar niet geldt voor jeugdhulp in het kader van jeugdstrafrecht.*

Ook de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) kent een aantal definitiebepalingen die voor deze verordening van belang zijn, zoals: 'aanvraag' (artikel 1:3, derde lid, van de Awb) en 'beschikking' (artikel 1:2 van de Awb).

## **Artikel 2. Vormen van jeugdhulp**

Dit artikel geeft een nadere uitwerking van de verplichte delegatiebepaling van artikel 2.9, onder a, van de wet, waarin is bepaald dat de gemeente bij verordening regels stelt over de door het college te verlenen individuele voorzieningen en algemene (jeugdhulp)voorzieningen. Uit de memorie van toelichting op de wet (Kamerstukken II 2012/13, 33 684, nr. 3) komt naar voren dat de burger recht heeft op een duidelijk beeld van het aanbod van voorzieningen binnen de gemeente.

Het begrip 'voorziening' is een lastig te vatten begrip. De wetgever waagt zich dan ook niet aan een definitie, maar geeft wel in de memorie van toelichting aan dat de door de gemeente te treffen voorziening zowel een algemene, vrij toegankelijke voorziening kan zijn als een individuele voorziening. Een individuele voorziening zal vaak betrekking hebben op meer gespecialiseerde zorg. De gemeente bepaalt zelf welke hulp vrij toegankelijk is en welke niet. Voor de niet vrij toegankelijke vormen van ondersteuning zal door de gemeente of door de huisarts, medisch specialist of jeugdarts en de jeugdhulpaanbieder (artikel 3) eerst beoordeeld moeten worden of de jeugdige of zijn ouders deze ondersteuning daadwerkelijk nodig hebben.

Voorzieningen in de zin van de Jeugdwet zijn gerelateerd aan de drieledige wettelijke definitie van jeugdhulp (zie de toelichting op artikel 1). Een voorziening kan derhalve een breed spectrum van verschillende soorten ondersteuning, hulp en zorg omvatten. Een beschrijving is gewenst omdat de wetgever gemeenten opdraagt ervoor te zorgen dat de burger zich een beeld kan vormen van de voorzieningen in het kader van jeugdhulp.

Ernstige enkelvoudige dyslexiezorg is een vorm van ggz-problematiek waarbij vaststelling en behandeling wordt toegepast op grond van het Protocol Dyslexie Diagnostiek en Behandeling 2.0. Deze beoordeling wordt door specialistische zorgaanbieders gedaan na verwijzing door het onderwijs. Andere vormen van dyslexie vallen wel onder de reikwijdte van de Jeugdwet waarbij onderzocht moet worden of algemene voorzieningen (bijvoorbeeld door het onderwijs zelf) of andere vormen van jeugdhulp mogelijk een oplossing kunnen bieden. De wet sluit deze jeugdhulp voor lichtere vormen van dyslexie of voor jeugdigen ouder dan 12 jaar niet uit. Uitsluitend de toegang kan hiervoor een indicatie stellen.

### **Artikel 3 Toegang jeugdhulp via de huisarts, medisch specialist of jeugdarts**

In artikel 2.6, eerste lid, onderdeel g, van de Jeugdwet is geregeld dat, naast de gemeentelijk georganiseerde toegang tot jeugdhulp, ook de directe verwijzingsmogelijkheid door de huisarts, medisch specialist en jeugdarts naar de jeugdhulp blijft bestaan. Dit laatste geldt zowel voor de vrij-toegankelijke (algemene) voorzieningen als de niet vrij-toegankelijke (individuele) voorzieningen. Met een dergelijke verwijzing kan de jeugdige rechtstreeks melden bij de jeugdhulpaanbieder. In de praktijk zal het de jeugdhulpaanbieder (bijvoorbeeld de jeugdpsychiater, de gezinswerker of orthopedagoog) zijn die na de verwijzing (stap 1) beoordeelt welke jeugdhulp precies nodig is. Deze bepaalt in overleg met de jeugdige of ouder daadwerkelijk de concrete inhoud, vorm, omvang en duur van de benodigde jeugdhulp. Deze aanbieder stelt dus feitelijk vast wat naar zijn oordeel de inhoud van de benodigde voorziening dient te zijn en hij zal zijn oordeel mede baseren op de protocollen en richtlijnen die voor een professional de basis van zijn handelen vormen (stap 2). Zie ook de algemene toelichting.

Als de jeugdige of zijn ouders dit wensen òf in het uitzonderlijke geval dat het college een besluit neemt dat afwijkt van het oordeel van de jeugdhulpaanbieder, legt het college de te verlenen individuele voorziening, dan wel het afwijzen daarvan, vast in een beschikking aan de jeugdige of zijn ouders. Op die manier wordt de jeugdige en zijn ouders de benodigde rechtsbescherming geboden en wordt voorkomen dat het college talloze beschikkingen moet afgeven die hetzelfde luiden als hetgeen de jeugdige of zijn ouders naar het oordeel van de jeugdhulpaanbieder nodig hebben.

### **Artikel 4. Toegang jeugdhulp via de gemeente**

Voor het verkrijgen van een individuele, niet algemene voorziening, geldt de in artikel 4 tot en met 9 beschreven procedure. Bij het onderzoek ter beoordeling van een aangemelde hulpvraag zal, zoals beschreven in artikel 6, met de jeugdige of zijn ouders de gehele situatie worden bekeken en kan bijvoorbeeld alsnog worden verwezen naar een algemene jeugdhulpvoorziening in plaats van, of naast, mogelijke toekenning van een individuele voorziening.

Eerste lid: Een jeugdige of ouders kunnen een aanvraag (laten) indienen voor een individuele jeugdhulpvoorziening. In de Awb worden regels gegeven omtrent de aanvraag. Deze verordening wijkt daarvan niet af. Dat betekent in ieder geval dat - op grond van artikel 4:1 van de Awb - een aanvraag om een individuele voorziening schriftelijk moet worden ingediend bij het college. Het college kan op grond van lid 3 nadere regels stellen over de procedure voor de aanvraag.

Vijfde lid: de jeugdige of zijn ouders die een beroep willen doen op een algemene voorziening kunnen hier direct naartoe zonder aanvraagprocedure in de zin van (artikel 4 en volgende) deze verordening.

Zoals in de algemene toelichting al is aangehaald hebben jeugdigen en ouders onder de Jeugdwet geen wettelijk recht op jeugdhulp en geen individuele aanspraken op jeugdhulp.

Wel is er een voorzieningenplicht voor de gemeente en het daaruit voortvloeiende recht van jeugdigen en ouders op een zorgvuldige procedure. Deze verordening bevat een aantal bepalingen die dit moeten waarborgen. Hiermee kan ten onrechte de schijn worden gewekt dat het telkens om een uitvoerig, onnodig bureaucratische proces gaat. Dit is echter geenszins de bedoeling. Zo kan het vooronderzoek (artikel 5), afhankelijk van de inhoud van de melding, meer of minder uitgebreid zijn. Er kan bovendien hiervan in overleg met de jeugdige of zijn ouders afgezien worden. Daartegenover staat dat, als dat nodig is, er ook sprake kan zijn van meerdere onderzoeksmomenten. Als de jeugdige al bij de gemeente bekend is, zullen een aantal onderzoeksaspecten niet meer uitgediept hoeven te worden. Komen een jeugdige of zijn ouders voor het eerst bij de gemeente, dan zal een integraal onderzoek nodig zijn om een totaalbeeld van de jeugdige en zijn situatie te krijgen.

#### **Artikel 5. Vooronderzoek**

Deze bepaling is hier opgenomen om een zorgvuldige procedure te waarborgen en te zorgen dat jeugdigen en ouders goed worden geïnformeerd.

Het eerste lid dient ter voorbereiding van het onderzoek waarbij voor het onderzoek naar aanleiding van de melding relevante bekende gegevens in kaart worden gebracht, zodat cliënten niet worden belast met vragen over zaken die bij de gemeente al bekend zijn en een goede afstemming mogelijk is met eventuele andere voorzieningen op het gebied van zorg, onderwijs, maatschappelijke ondersteuning of werk en inkomen. De regels met betrekking tot de privacy van betrokkenen en gegevensuitwisseling die gelden op grond van de Jeugdwet en de Wet bescherming persoonsgegevens zijn hierop van overeenkomstige toepassing. Indien gegevens nodig zijn waartoe het college geen toegang heeft in verband met de privacyregels, kan het college de jeugdige of zijn ouders vragen om toestemming om deze op te vragen of in te zien. Het vooronderzoek kan afhankelijk van de inhoud van de melding meer of minder uitgebreid zijn en omvat ook de uitnodiging voor het onderzoek.

Tweede lid: bij de vaststelling van de datum, het tijdstip en de locatie voor het onderzoek kunnen dan ook al wat concrete vragen worden gesteld of aan de jeugdige of zijn ouders worden verzocht om vooraf nog een aantal stukken te overleggen. In het kader van de rechtmatigheid wordt in ieder geval de identiteit van de jeugdige of ouders vastgesteld aan de hand van een document als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht. Tevens kan worden beoordeeld of sprake is van een voorliggende voorziening en of het college op grond van artikel 1.2 van de wet al dan niet is gehouden om een voorziening op basis van deze wet te treffen.

In het derde lid is aangegeven dat de jeugdige of zijn ouders ook zelf een persoonlijk plan kunnen opstellen en indienen wat het college bij zijn onderzoek betreft.

In het vierde lid is een bepaling opgenomen ter voorkoming van onnodige bureaucratie. Als de gemeente al een dossier heeft van de jeugdige of zijn ouders, en de jeugdige of zijn ouders geven toestemming om dit dossier te gebruiken, dan kan een vooronderzoek achterwege blijven. Een onderzoek over de acute hulpvraag is dan in de regel nog wel nodig.

#### **Artikel 6. Onderzoek**

Voor een zorgvuldig te nemen besluit is het van belang dat alle feiten en omstandigheden van de specifieke hulpvraag worden onderzocht. Daarbij is het van belang dat het onderzoek in samenspraak met de jeugdige en zijn ouders wordt verricht. Voor een zorgvuldig onderzoek is veelal persoonlijk contact nodig om een totaalbeeld van de jeugdige en zijn ouders te krijgen. Het ligt daarom ook voor de hand dat tijdens een onderzoek met de jeugdige en zijn ouders het een en ander wordt besproken. Of dit onderzoek op een gemeentelocatie plaatsvindt, op school, bij de jeugdige of zijn ouders thuis, of bij een andere deskundige zal afhankelijk van de concrete situatie worden besloten.

In het onderzoek zou duidelijk moeten worden hoe ook de meest complexe individuele voorzieningen kunnen worden getroffen. De wetgever omkleedt de procedure om te komen tot een individuele voorziening met allerlei waarborgen rond een deskundige beoordeling. Het kan zelfs gaan om diagnostiek om voor een psychiatrische behandeling in aanmerking te komen of voor een verblijf in 24-uursopvang. Dat zijn zwaarwegende beslissingen waaraan professioneel onderzoek en afweging ten grondslag ligt.

In het eerste lid is opgenomen dat het onderzoek zo spoedig mogelijk moet plaatsvinden. Het hangt af van de situatie hoe snel dat kan of moet plaatsvinden.

In de onderdelen a tot en met i zijn de onderwerpen van het onderzoek weergegeven. Het betreft uiteraard altijd maatwerk. Indien de jeugdige al bij de gemeente bekend is, zullen een aantal onderzoeksaspecten niet meer uitgediept hoeven te worden en zal bijvoorbeeld alleen kunnen worden gevraagd of er nog nieuwe ontwikkelingen zijn. Komen een jeugdige of zijn ouders voor het eerst met een hulpvraag bij de gemeente, dan zal het onderzoek dienen om een totaalbeeld van de jeugdige en zijn situatie te krijgen. In onderdeel c wordt de eigen kracht van jeugdigen en ouders voorop gesteld overeenkomstig het in de considerans van de wet en deze verordening vermelde uitgangspunt dat de verantwoordelijkheid voor het gezond en veilig opgroeien van jeugdigen allereerst bij de ouders en de jeugdige zelf ligt. Een te verstrekken voorziening kan ook juist nodig zijn om de mate van probleemoplossend vermogen van de jeugdige en zijn ouders en die van de naaste omgeving te versterken.

Ten aanzien van de afstemmingsplicht in onderdeel g valt te denken aan een voorziening die een jeugdige ontvangt op grond van de AWBZ of de Zvw en een voorziening op het gebied van passend onderwijs.

#### **Artikel 7. Advisering**

Het college kan extern advies inwinnen indien dat voor de beoordeling van een aanvraag nodig is; als dat de enige mogelijkheid is om een zorgvuldig onderzoek naar de aanvraag te doen, is het zelfs in zekere zin verplicht.

Het is bij de adviesaanvraag van belang dat hierbij een heldere vraag of afgebakende opdracht wordt verstrekt, zodat duidelijk is voor de cliënt en de adviseur welk aanvullend onderzoek nog nodig is. Alleen de gemeentelijke toegang en een externe verwijzer kan consultatie aanvragen. De gemeentelijke toegang schakelt indien zij dit nodig acht een aanbieder in voor consultatie. Inzet van consultatie leidt niet automatisch tot inzet van ondersteuning. Consultatie dient alleen ingezet te worden om te komen tot een goede vraagverheldering of een goed ondersteuningsplan/afsprakenoverzicht

#### **Artikel 8. Toekenning individuele voorzieningen**

In dit artikel zijn de afwegingsfactoren voor het toekennen van een individuele voorziening opgenomen. Indien met behulp van eigen kracht van de jeugdige of zijn ouders of andere personen uit zijn naaste omgeving, door al dan niet gedeeltelijk, gebruik te maken van een algemene of een andere voorziening geen oplossing kan worden gevonden voor de hulpvraag wordt een individuele voorziening toegekend.

#### **Artikel 9 Inhoud beschikking**

Indien de jeugdige of zijn ouders een formele aanvraag bij het college indienen of de jeugdige of zijn ouders overeenkomstig artikel 3, tweede lid, een beschikking verzoeken, dient het college een schriftelijke beschikking op te stellen, waartegen zij bezwaar en beroep op grond van de Awb kunnen indienen. Uitgangspunt van de wet is dat de jeugdige of zijn ouders een voorziening in 'natura' krijgen. Indien gewenst door de jeugdige of zijn ouders bestaat echter de mogelijkheid van het toekennen van een pgb.

Het eerste lid bevestigt de regeling van deze onderwerpen in de Jeugdwet en de Awb en is hier opgenomen in het belang van burgers om hen in de verordening een zo compleet mogelijk beeld te geven van hun rechten en plichten. De mogelijkheid om bezwaar in te dienen tegen de beschikking en ook de daarop volgende mogelijkheid van beroep bij de rechter is geregeld in de Awb en geldt in beginsel voor alle beschikkingen. Indien een jeugdige of zijn ouders in bezwaar en beroep willen gaan, hebben zij op grond van de Awb het recht op het indienen van een aanvraag, waarmee een voor bezwaar en beroep vatbaar besluit kan worden uitgelokt. Ook de weigering, of het te lang uitblijven van een beschikking, geeft de burger op grond van de Awb de ingang van bezwaar en beroep.

De redactie van lid 2 en lid 3 van dit artikel in de verordening jeugdhulp 2019 is gelijk als in artikel 11 lid 2 en 3 van de Wmo verordening Rijssen-Holten 2019.

#### **Artikel 10. Regels pgb**

In het eerste lid is een verwijzing opgenomen naar het centrale pgb-artikel (8.1.1) van de wet. Dit lid is opgenomen teneinde in de verordening een compleet beeld van rechten en plichten van de jeugdige of zijn ouders te geven. In het eerste lid is verankerd dat het college op grond van artikel 8.1.1 van de wet een pgb kan verstrekken. Als aan alle wettelijke voorwaarden daartoe is voldaan, kan zelfs van een verplichting van het college worden gesproken (zie ook de tekst van artikel 8.1.1, eerste lid:

“Indien de jeugdige of zijn ouders dit wensen ...”). Voor de gemeente is onder meer van belang dat een pgb slechts wordt verstrekt indien de jeugdige of zijn ouders gemotiveerd kunnen aantonen dat de individuele voorziening die door een aanbieder wordt geleverd, niet passend is (zie artikel 8.1.1, derde lid, onder b).

Het tweede en derde lid berusten op artikel 2.9, onder c, van de wet. In deze wetsbepaling staat dat in de verordening in ieder geval wordt bepaald op welke wijze de hoogte van een pgb wordt vastgesteld.

De tarieven voor een pgb worden afgeleid van de tarieven voor zorg in natura (ZIN). Hierbij is sprake van het voortzetten van het bestaand beleid. Voor 2019 worden de volgende tarieven ZIN gehanteerd:

1. individuele ondersteuning per minuut:
  - a. ondersteuningsbehoefte 1 a € 0,77;
  - b. ondersteuningsbehoefte 1 b € 0,82;
  - c. ondersteuningsbehoefte 1 c € 0,89;
  - d. ondersteuningsbehoefte 2 a € 0,89;
  - e. ondersteuningsbehoefte 2 b € 0,94;
  - f. ondersteuningsbehoefte 2 c € 1,02;
  - g. ondersteuningsbehoefte 3 a: € 1,18;
  - h. ondersteuningsbehoefte 3 b: € 1,25;
  - i. ondersteuningsbehoefte 3 c: € 1,26;
  - j. ondersteuningsbehoefte 4 a: € 1,61;
  - k. ondersteuningsbehoefte 4 b: € 1,64;
  - l. ondersteuningsbehoefte 4 c: € 1,83;
2. groepsgerichte ondersteuning per dagdeel:
  - a. ondersteuningsbehoefte 1 a: € 37,58;
  - b. ondersteuningsbehoefte 1 b: € 39,47;
  - c. ondersteuningsbehoefte 1 c: € 42,63;
  - d. ondersteuningsbehoefte 2 a: € 42,31;
  - e. ondersteuningsbehoefte 2 b: € 44,51;
  - f. ondersteuningsbehoefte 2 c: € 47,68;
  - g. ondersteuningsbehoefte 3 c: € 131,69;
3. ambulante spoedhulp per minuut:
  - a. ondersteuningsbehoefte 3 b: € 1,31;
  - b. ondersteuningsbehoefte 3 c: € 1,31;
4. diagnostiek: € 1,84 per minuut;
5. enkelvoudige ernstige dyslexie (EED) per minuut:
  - a. dyslexie behandeling € 1,49;
  - b. dyslexie diagnostiek € 1,52;
6. wonen en verblijf per etmaal:
  - a. Dakje 0-A: € 41,29;
  - b. Dakje 0-B: € 120,00;
  - c. Dakje 1: € 70,00;
  - d. Dakje 2: € 120,00;
  - e. Dakje 3: € 170,00;

Binnen de tarieven voor pgb wordt onderscheid gemaakt in professionele en niet-professionele ondersteuning. Dit laatste wordt ook wel ondersteuning vanuit het sociaal netwerk genoemd. Voor de ondersteuning door een professional wordt in de regel een korting toegepast van 5% op het tarief van de kostprijs van de in de betreffende situatie goedkoopst adequate individuele voorziening in natura. Dit is anders waar het zorg betreft die valt onder de noemer ‘wonen en verblijf’. Hier wordt geen korting toegepast. Voor de inzet van ondersteuning van een niet-professional/sociaal netwerk zijn vaste uur-/dagdeeltarieven vastgesteld. Hierbij is aansluiting gezocht bij de maximum uurprijs die het zorgkantoor hanteert voor pgb in het kader van informele zorg op basis van de Wet Langdurige Zorg. Hiervoor wordt een maximum uurtarief van € 20,- gehanteerd.

In het vijfde lid is geconcretiseerd binnen welke termijn de besteding van het pgb moet zijn aangevangen. Dit dient de rechtszekerheid en voorkomt de situatie waarin het recht oneindig open zou moeten staan.



### **Artikel 11. Nieuwe feiten en omstandigheden, herziening, intrekking of terugvordering**

Deze bepaling is een uitwerking van de bij nota van wijziging ( Kamerstukken II 2013/14 33 684, nr. 11, artikel D) ingevoegde verplichte delegatiebepaling van artikel 2.9, onder d, van de wet, waarbij is bepaald dat de gemeente bij verordening regels stelt voor de bestrijding van het ten onrechte ontvangen van een individuele voorziening, alsmede van misbruik of oneigenlijk gebruik van de wet. Ook deze bepaling beoogt het standaardiseren met de regelgeving met betrekking tot de aan elkaar verwante beleidsterreinen van jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning. Zie ook de toelichting onder artikel 9.

In de toelichting op de nota van wijziging is voorts vermeld dat het tot de gemeentelijke verantwoordelijkheid behoort misbruik van de geboden voorzieningen te voorkomen en, waar nodig, op te treden tegen onterecht gebruik van individuele voorzieningen of persoonsgebonden budgetten. Een zorgvuldig gebruik van collectieve middelen is wezenlijk voor het draagvlak daarvan. De artikelen 8.1.2 tot en met 8.1.4 (oorspronkelijk genummerd: 8.1.1a tot en met 8.1.1c) zijn eveneens bij nota van wijziging en ter standaardisering van de regelgeving aan het wetsvoorstel toegevoegd.

Het eerste lid berust mede op artikel 8.1.2, eerste lid, van de wet. Ook de overige onderdelen van artikel 8.1.2 en artikel 8.1.3 en 8.1.4 geven handen en voeten aan de bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik en zijn opgenomen in deze verordening. De wettekst van de artikelen 8.1.2 tot en met 8.1.4 is veelal beperkt tot de pgb. Waar mogelijk en zinvol, is dit ter uitwerking van de delegatiebepaling in artikel 2.9, onder d, van de wet, in de verordening uitgebreid tot de individuele voorziening in natura. Hiervoor kan ook steun gevonden worden in de tekst van de toelichting op artikel 8.1.2, waarbij is vermeld dat de in het eerste lid geregelde inlichtingenverplichting als uitgangspunt heeft dat van de jeugdige en zijn ouders aan wie een individuele voorziening of een daaraan gekoppeld pgb is verstrekt, verlangd kan worden dat ze voldoende gegevens en inlichtingen verstrekken om het college in staat te stellen te beoordelen of het beroep op die individuele voorziening of het daaraan gekoppelde pgb terecht is gedaan. Indien het de jeugdige of zijn ouders redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat er feiten en omstandigheden, of daarin opgetreden wijzigingen, zijn die van invloed kunnen zijn op de toekenning van de individuele voorziening of het daaraan gekoppelde pgb, dienen zij dit onverwijld aan het college te melden. Verstrekken zij niet onverwijld uit eigen beweging of op verzoek van het college alle gevraagde inlichtingen en bewijsstukken, dan heeft dat gevolgen voor de toekenning van de voorziening of het daaraan gekoppelde pgb. Het college kan niet alleen bij een aanvraag, maar ook in andere stadia concrete informatie en bewijsstukken van de belanghebbende vragen.

Het tweede lid is geënt op artikel 8.1.4 van de wet. Ook hier is de tot de pgb beperkte reikwijdte van artikel 8.1.4 van de wet op grond van het bepaalde in artikel 2.9, onder d, van de wet uitgebreid tot de individuele voorziening in natura.

### **Artikel 12. Verhouding prijs en kwaliteit aanbieders jeugdhulp en uitvoerders kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering**

Het college kan de uitvoering van de Jeugdwet, met uitzondering van de vaststelling van de rechten en plichten van de jeugdige of zijn ouders, door aanbieders laten verrichten (artikel 2.11, eerste lid, van de Jeugdwet). Met het oog op gevallen waarin dit ten aanzien van jeugdhulp, kinderbeschermingsmaatregelen of jeugdreclassering gebeurt, moeten bij verordening regels worden gesteld ter waarborging van een goede verhouding tussen de prijs voor de levering van jeugdhulp of de uitvoering van een kinderbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering en de eisen die worden gesteld aan de kwaliteit daarvan (artikel 2.12 van de Jeugdwet). Daarbij dient in ieder geval rekening gehouden te worden met de deskundigheid van de beroepskrachten en de toepasselijke arbeidsvoorwaarden.

Om te voorkomen dat er alleen gekeken wordt naar de laagste prijs voor de uitvoering worden in dit artikel een aantal andere aspecten genoemd waarmee het college bij het vaststellen van tarieven (naast de prijs) rekening dient te houden. Hiermee wordt bereikt dat er een beter beeld ontstaat van de reële kostprijs voor de activiteiten die zij door aanbieders willen laten uitvoeren. Uitgangspunt is dat de aanbieder kundig personeel inzet tegen de arbeidsvoorwaarden die passen bij de vereiste vaardigheden. Hiervoor is ten minste een beeld nodig van de vereiste activiteiten en de arbeidsvoorwaarden die daarbij horen. Dit biedt een waarborg voor werknemers dat hun werkzaamheden aansluiten bij de daarvoor geldende arbeidsvoorwaarden.

### **Artikel 13. Bijdrage in de kosten van algemene voorzieningen voor vervoer**

Taxi voor iedereen is een algemene voorziening voor alle inwoners van Rijssen-Holten. In de verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Rijssen-Holten 2019 is geregeld, dat gebruikers een eigen bijdrage dienen te betalen. Voor inwoners die behoren tot een gespecificeerde doelgroep is een korting op de eigen bijdrage van toepassing. In de Jeugdwet is geregeld, dat een cliënten die behoren tot de doelgroep van de Jeugdwet geen eigen bijdrage hoeven te betalen. In dit artikel is bepaald wanneer iemand tot de doelgroep behoort en dat deze doelgroep geen bijdrage in de kosten voor de algemene voorziening vervoer betaalt.

### **Artikel 14. Vertrouwenspersoon**

In artikel 2.6 eerste lid, onder f, van de wet is bepaald dat het college ervoor verantwoordelijk is dat jeugdigen, hun ouders of pleegouders een beroep kunnen doen op een vertrouwenspersoon. Gemeenten hebben er met elkaar voor gekozen dat centraal via de VNG te regelen en in te richten. Onafhankelijkheid, beschikbaarheid en toegankelijkheid zijn belangrijke factoren (wettelijke vereisten) voor een goede invulling van deze functie.

Met deze bepaling wijst het college de jeugdige of zijn ouders op de mogelijkheid van bijstand door een vertrouwenspersoon. Bij algemene maatregel van bestuur (het Uitvoeringsbesluit Jeugdwet) is een nadere uitwerking gegeven van de taken en bevoegdheden van de vertrouwenspersoon.

### **Artikel 15. Klachtregeling**

Dit artikel regelt het gemeentelijke klachtrecht. De gemeente is al op grond van de Awb in het algemeen verplicht tot een behoorlijke behandeling van mondelinge en schriftelijke klachten over gedragingen van personen en bestuursorganen die onder haar verantwoordelijkheid werkzaam zijn. Gelet op het van toepassing zijnde hoofdstuk 9 van de Awb, waarin een uitvoerige regeling omtrent klachtbehandeling is gegeven, en ook het recht is neergelegd om na de afhandeling van de klacht de bevoegde ombudsman te verzoeken een onderzoek in te stellen, kan in deze verordening met een verwijzing naar de gemeentelijke klachtenregeling worden volstaan.

Voor de melding van klachten over de feitelijke hulpverlening moet de jeugdige of zijn ouders zich richten tot de instelling die de hulpverlening biedt. De klachtmogelijkheid tegenover de aanbieder is geregeld in artikel 4.2.1 e.v. van de wet.

### **Artikel 16. Betrekken van ingezetenen bij het beleid**

In dit artikel zijn bepalingen opgenomen over inspraak en medezeggenschap bij de gemeente. De mogelijkheid tot inspraak en medezeggenschap tegenover de aanbieder is al geregeld in artikel 4.2.4 e.v. van de wet.

Regeling van de inspraak en medezeggenschap is verplicht op grond van artikel 2.10 van de wet in samenhang met artikel 2.1.3, derde lid, van de Wmo 2015. In artikel 2.10 (in de redactie van de Nota van wijziging op het wetsvoorstel Wmo 2015 van 12 maart 2014, kamerstukken II 22841, nr. 35) worden de artikelen 2.1.3, derde lid, en 2.5.1 (jaarlijks cliëntervaringsonderzoek) van de Wmo 2015 van overeenkomstige toepassing verklaard. Ingevolge artikel 2.1.3, derde lid, van de Wmo 2015 dient bij verordening te worden bepaald op welke wijze ingezetenen worden betrokken bij de uitvoering van deze wet.

Het betrekken van ingezetenen en belanghebbenden bij de voorbereiding van beleid in zijn algemeenheid is geregeld in de inspraakverordening van de gemeente Rijssen-Holten. Elk bestuursorgaan besluit ten aanzien van zijn eigen bevoegdheden of inspraak wordt verleend bij de voorbereiding van gemeentelijk beleid.

Speciaal voor het beleid betreffende de Wmo is de keuze gemaakt voor burgerparticipatie in de vorm van een adviesraad, in casu de Adviesraad Sociaal Domein van de gemeente Rijssen-Holten. In het Reglement Adviesraad Sociaal Domein Gemeente Rijssen-Holten zijn daartoe nadere regels opgenomen. De Adviesraad Sociaal Domein heeft aangegeven ook voor jeugdhulp deze belangen te willen en kunnen behartigen. Er is expertise op dit punt aanwezig.

Met het derde lid wordt het aan het college overgelaten om de exacte invulling van de medezeggenschap van de Adviesraad Sociaal Domein gemeente Rijssen-Holten vorm te geven.

### **Artikel 17. Onvoorzien, nadere regels en hardheidsclausule**

Juist omdat het in de Jeugdwet om maatwerk gaat zal het college er niet aan ontkomen om, ook al is er een zorgvuldige afweging gemaakt, uiteindelijk toch te beoordelen of deze afweging niet leidt tot onbillijkheden van overwegende aard. Deze afweging zal minder vaak voorkomen dan in normale omstandigheden te verwachten is. Immers, bij de afwegingen gaat het al om een zeer persoonlijke beoordeling.

Als desondanks die zeer persoonlijke afweging toch nog sprake is van een niet billijke situatie is de hardheidsclausule een vangnet. Daarbij kan de aanvrager ook een beroep doen op deze clausule. Wordt de hardheidsclausule vaker voor één onderwerp gebruikt dan kan men zich afvragen of het beleid terzake niet aangepast zou moeten worden.

#### **Artikel 18. Indexering**

De mogelijkheid bestaat om bepaalde bedragen jaarlijks aan te passen. Betreffende de inkoop van jeugdhulp is in de inkoopbestekken afgesproken om de NZA tariefindexatie toe te passen.

#### **Artikel 19. Intrekking oude verordening en overgangsrecht**

In het tweede lid is overgangsrecht opgenomen voor lopende voorzieningen op basis van de oude verordening. We starten het herindicatieproces in januari 2019. Dan zijn de nieuwe regels van kracht. Wanneer een cliënt geherindiceerd is geldt een overgangsregeling tot 1 januari 2020. In het derde lid is bepaald dat aanvragen die voor de inwerkingtreding van deze nieuwe verordening zijn ingediend maar waarop bij de inwerkingtreding nog niet is beslist, worden afgedaan op grond van de nieuwe verordening.

In het vierde lid is voor lopende bezwaarschriften bepaald dat deze volgens de oude verordening worden afgedaan. Voor de bezwaarfase is in het vijfde lid eenzelfde regeling als in lid 3 opgenomen.

#### **Artikel 20. Inwerkingtreding en citeertitel**

Dit artikel bepaalt de inwerkingtreding van deze verordening en legt vast hoe de verordening dient te worden aangehaald.